

Naisten vuorosta Muutoksen vuoroon

Naisten vuoro oli viisivuotinen romaninainavangeille kohdennettu kuntoutus-, ja kehittämisprojekti. Nyt se jatkuu Muutoksen vuorossa, jossa rakennetaan tietä vapauteen.

Vuonna 2009 Vanajan vankilan johtaja lähestyi Romano Mission työntekijää ja esitti tarpeen ja toiveen: Romaninaiset hyötyisivät paremmin vankilan kuntouttavasta toiminnasta, jos heillä olisi oman kulttuurin edustaja vankilassa töissä.

Romano Missio vastasi vankilalta tulleeseen haasteeseen ja sai järjestettyä viisivuotisen Raha-automaattiyhdistyksen rahoittaman projektin.

Projektin alkuvaiheissa kehitettiin romaninaisille oma kuntouttava toiminta, joka toteutuu ryhmätoimintana ja yksilötyönä. VOIVA-toimintamalli muodostuu sanoista voimaannuttava, identiteettiä vahvistava ja vaihtoehtoja tarjoava. Nämä aiheet olivat niitä, joita halusimme tarjota vankilassa oleville romaninaisille.

Huomion keskipisteessä romaninainavangit

Vuosina 2010–2014 toteutetun projektin keskiössä olivat romaninainavangit, jotka olivat suorittamassa vankeusrangaistustaan Vanajan vankilassa. Projektin aikana luotiin toimintamalli, joka toimii romanityöntekijän vetämänä kuntouttavana toimintona nyt Vanajan vankilan Vanajan osastolla naisten avolossassa, Hämeenlinnan vankilassa sekä Pohjois-Suomen vankiloissa.

Projektin aikana on tehty kolme eri opinnäytetyötä sekä selvitys ”Romaninainasena vankilassa”. Linkit opinnäytetöihin ja selvitykseen löytyvät www.naistenvuoro.fi-sivustolta.

Naisten vuoro -projektissa on koulutettu rikosseuraamusalan työntekijöitä romanikulttuurin pääpiireistä sekä viety tietoa romaninainavankien kanssa tehtävästä työstä. Koulutuksiin on osallistunut vankiloiden henkilökuntaa sekä arviointikeskuksen- ja yhdyskuntaseuraamustoimiston väkeä ympäri Suomea.

Tukea kaivataan jo vankilassa

Naisten rinnalla vankilan arjessa kulkemisen, Vanajan romaninainavangeista tehdyn

opinnäytetyön sekä Inka Jeskosen toteuttaman laajemman selvityksen pohjalta on todettava, että rikostaustaiset romaninainavangit ovat pääsääntöisesti syrjäytyneet yhteiskunnasta sekä suurelta osin myös omasta yhteisöstään.

Romanikulttuuri elää monella tapaa murroksessa. Tukiverkot, jotka tulivat suuremmilta osin oman yhteisön sisältä, ovat poistuneet. Naisten vuoro -projektin avulla pystyimme kohtamaan romaninaisia, jotka muutoin olisivat jääneet kohtaamatta.

Projektin kautta kulkeneiden naisten tarpeisiin on pyritty vastaamaan arjessa. Heidän toiveitaan on huomioitu siinä määrin kun se on vankilassa ollut mahdollista.

Työssä havaituista romaninainisten tarpeista on käynnistetty Naisten vuoro -projektin jatkoksi Muutoksen vuoro – Rikostaustaisten romanien tukipolku vapauteen 2015–2016.

Muutoksen vuoro -projektissa kuljetaan vankilasta joko koevapauteen tai suoraan siviiliin vapautuvan romaninaisen rinnalla. Vankilassaolon aikana aloitettu yhteistyö projektin työntekijän ja vapautuvan välillä jatkuu suoraan siviiliin siirryttäessä.

Romanityöntekijä valmistelee yhteistyössä vankilan henkilökunnan kanssa naisvankien vapautumista ja luo kuntoutuspolkua vapauteen. Projektissa kehitetään vankilasta vapautuville ja vapautuneille romaninainisille suunnattuja tukitoimia sekä kehitetään edelleen Naisten vuoro -projektissa luotua toimintaa.

Tavoitteena saattaa oikealle tielle

Muutoksen vuoro -hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan toimintamalli, jolla rikostaustaisten romaninainisten osallisuutta yhteiskuntaan vahvistetaan lisäämällä luottamusta yhteiskunnan tuottamiin palveluihin.

Projektissa olevia romaninaisia ohjataan palveluiden pariin. Tavoitteena on vahvistaa elämäntilannetta ja hyödyntää asteittaista vapautumista. Hankkeen loppuvaiheessa kehitetty toimintamalli kirjataan kokonaisuudessaan yhdeksi käsikirjaksi. Kootut toimintatavat, jotka mahdollistavat toiminnan jatkuvuuden.

Toisena tavoitteena on lisätä rikosseuraamusalan henkilöstön tietämystä romanikulttuurista ja hälventää romaneihin liittyviä ennakkoluuloja. Samalla puututaan vankilassa ilmentyvään rasismiin ja edistetään vankilan henkilökunnan ja ro-

maninaisten välistä kommunikaatiota.

Toiminnalla vahvistetaan vankiloiden monikulttuurista työtettä ja vähemmistöjen huomioimista vankiloiden arkipäivän työssä. Lisäksi tavoitteena on lisätä vankien välistä tasa-arvoa.

Tukihenkilötoimintaa ollaan käynnistämässä

Vapautuvien ja vapautuneiden romaninainavankien tukemiseksi kehitetään myös romanikulttuuriin sopivaa tukihenkilötoimintaa. Tukihenkilötoimintaa lähdetään työstämään yhdessä eri yhteistyökumppaneiden, vankiloiden sekä yhdyskuntaseuraamustoimiston väen kanssa. Tukihenkilöiden mahdollisuus alkaa yhdyskuntaseuraamustoimistojen apuvalvojiksi selvitetään myös.

Naisten vuoro -projektin aikana kysyttiin haastatteluihin

erinäisissä pöytäkeskusteluissa, mitä mieltä naiset ovat tukihenkilöistä, jotka olisivat rinnalla ja tukemassa siviilissä. Valtaosan mielestä olisi hyvä, jos jo vankeusaikana olisi joku ihminen nimetty tukihenkilöksi, ja että hän olisi portilla vastassa vapautumispäivänä.

Ilmiö on suhteellisen uusi romaniväestön keskuudessa. Romanit ovat aina huolehtineet vangeista, käyneet tapaamisissa, auttaneet taloudellisesti

sekä tuoneet ruokaa avolossassa vankeusrangaistustaan suorittaville vangeille. Tänä päivänä osalla naisista on hyvin ohut yhteys omaisiinsa tai yhteyttä ei ole lainkaan. Omaisten osuuden paikkaavat monellekin vankitoverit, ja vankilan ulkopuolella päihteet sekä niiden tuomat ystävät.

TUULA BLOMERUS
projektikoordinaattori
palveluohjaaja

OLISIKO SINUSTA RINNALLAKULKIJAKSI VAPATUVALLE ROMANINAINSVANGILLE?

Kartoitamme pääkaupunkiseudulla olevia vapaaehtoisia, jotka kokevat, että he ovat omassa elämässään vakaalla pohjalla ja haluavat lähteä kanssamme kokeilemaan ja kehittämään tukihenkilötoimintaa? Jätä yhteistietosi Romano Mission toimistolle (p. 09-3511 366 tai toimisto@romanomissio.fi), niin otamme sinuun yhteyttä ja kerromme lisää.

MUUTOKSEN
VUORO

